

tractanda, et terminanda, 373. Si delegato absolute committitur causa, censetur utraque commissa, *ib.* Judex tum delegatus, tum ordinarius, qui cognovit de possessione, debet etiam cognoscere de proprietate, *ib.* Fallit hoc quando actor et reus sunt diversi fori, 374. Quid si judex de utraque causa, possessionis nimirum et proprietatis, cognoscere nequeat, *ib.* Causa possessionis rei spiritualis, an possit tractari per judicem sæcularem, *ib.* Nequit hoc fieri, quando causa illa instituitur super proprietate, seu jure possidendi, aut habet annexam quæstionem proprietatis, 375. Bene tamen, quando super ipsa possessione est mera quæstio facti, *ib.*

Possessionis et proprietatis causa, an cumulari possit proponendo utramque simul in eodem judicio, 376. Cumulare causam possessionis et proprietatis, quid, et quot modis contingat, *ib.* Orta possessionis et proprietatis lite, oportet prius judicare de possessione: quando istud verificetur, 377. Sententia lata in petitorio, an pariat exceptionem rei judicatæ in possessorio, *ib.* Sententia lata in possessorio absorbetur per sententiam illico pro parte adversa latam in petitorio quoad effectum principalem, non quoad effectus secundarios, *ib.*, 382. Sententia in possessorio operatur multum quoad receptionem fructum, quos spoliator interim perceperat, 378. An semper, et in omni materia, causa possessionis et proprietatis possit cumulari, simulque tractari, *ib.* Spoliatus agens possessorio recuperandæ, non tenetur spoliatori respondere ante factam spoliati restitutionem, *ib.* Dummodo excipiat contra spoliatorem: alia secus, *ib.* Spoliatus si velit, potest simul agere possessorio recuperandæ, et petitorio, 379. Judicium possessorium retinendæ, an possit aliquando cumulari, simulque ab eodem proponi una cum petitorio, *ib.* Hæc quæstio perdifficilis; ac referuntur fundamenta sententiæ negativæ, *ib.* Affirmativa loquendo de incorporalibus, astruitur, *ib.* Estque probabilius, hoc ipsum aliquando fieri posse in rebus corporalibus, 380. Possessionem beneficii propria auctoritate vel violenter apprehendens qualiter puniatur, IV, 24, 25.

POSSESSOR bonæ fidei, et malæ fidei, quis, II, 337. Possessor bonæ fidei lucratur fructus ex re possessa perceptos, non sic possessor malæ fidei, 343. Possessor invasus potest vim vi repellere, *ib.* Contra tertium possessorem, qui rem spolio ablatam scienter recepit, an detur interdictum *Unde vi*, 384. Possessor lite pendente non debet privari commodo suæ possessionis, 453. Etiam intelligendo istud in causis matrimonialibus; et qualiter, *ib.* Possessor bonæ fidei, etiam sine titulo, fructus industriales ex re aliena perceptos, facit suos, etc., II, 409. Eos tamen adhuc extantes, tenetur domino supervenienti restituere, 410. Sicque dominium illorum fructuum non est perfectum et irrevocabile, *ib.* Et qua ratione fructus illi sint reddendi, *ib.* Hæc fructuum

restitutio non procedit, si bonæ fidei possessor lapsu triennii ipsos usucepit, 411. Possessor bonæ fidei cum titulo legitimo saltem colorato, lucratur fructus naturales: alia secus, *ib.* Solvitur notabilis instantia, *ib.* Et concordantur textus juris, 411, 412. Possessor malæ fidei, licet violentus non sit, tenetur restituere fructus ex re aliena perceptos, 409. Imo et eos, qui a domino percipi potuissent, *ib.* Possessor bonæ fidei an fructus ex re aliena perceptos, et jam consumptos debeat restituere, quando ex eis non est factus locupletior, 412. Negativa sententia probatur de fructibus industrialibus, 413. Ac etiam naturalibus, *ib.* Quando quis censeatur locupletior factus, *ib.* Tenetur tamen in restituere omnes fructus post litem contestatam consumptos, *ib.* Et si factus est locupletior, tenetur restituere fructus naturales ante litem contestatam consumptos, *ib.* Ac in judiciis universalibus quolibet fructus, 414. Istud in judiciis particularibus multi doctores negant, *ib.* Refertur fundamentum hujus sententiæ negativæ, *ib.* Ac solutio contrariorum, *ib.* Et quoniam teneant istam sententiam negativam, *ib.* Affirmativa sententia est communior, 415. Et hæc amplius probatur, *ib.* Ac solvantur rationes in oppositum, *ib.* Possessor malæ fidei ullo tempore non præscribit, VII, 24, 175. Pro possessore habetur, qui dolo desiit possidere, 87, 88. Possidentis conditio in pari causa potior est, 46, 74, 147.

POSSESSORIO ET PETITORIO JUDICIO, quando partes simul agunt, quomodo procedendum sit in causa, II, 381. Potest tunc judex commixtum super utraque causa probationes, testesque recipere, *ib.* Et postea utramque causam una sententia terminare, *ib.* Debet tamen prius discuti, et terminari possessorium, quando dubitatur, quis possideat; aut quando solum constat de possessorio, *ib.* Causa possessionis et proprietatis, qualiter una sententia sit terminanda, *ib.*, 382. Et quomodo hæc sententia dicatur una, *ib.* Sententia lata super possessorio momentaneo non superfluit, sed prodest ad plures effectus; et quales, *ib.* Tamen sententia lata super petitorio, prævalet in executione; et cur, *ib.* Quando constat de sola possessione, potest fieri executio super ipsa, dilato in posterum petitorio, *ib.* Estque notabilis effectus talis sententiæ super possessorio, 383. Utrum ille, qui petitorium judicium semel ingressus fuit, possit regredi ad possessorium, *ib.* An talis regressus a petitorio ad possessorium, etiam locum habeat in causis beneficialibus, 384. Vide supra *Petitorium judicium*.

POSSIDERE, et esse in possessione, differunt, 335. Possideri quænam non possint, 336. Quid alto nomine possidet, non possidet; sed is, cujus nomine possidetur, *ib.* Possidere pacifice, quid, 337. Beati possidentes, 340. Possidens nec vi, nec clam, nec precario, debet a iudice in sua possessione manuteneri, 343. Nemo possidet piscem in stagnis, et feras in sylvis libere evagantes, 349.

Is possidet, cujus nomine possidetur, 333. Duo insimul eandem rem, et eodem modo, in solidum possidere non possunt, 363. Bene tamen diverso modo, *ib.* Agens petitorio fatetur se non possidere, 379. Contrarium, 380. Aliud est, possidere; aliud, esse in possessione, 441. Decretum primum, et Decretum secundum, seu missio in possessionem ex primo, et secundo decreto, quid, *ib.* Vide supra *Missio in possessionem*. Juste possidet, qui auctore prætere possidet, 451. Is possidet, cujus nomine possidetur, III, 259.

POSTULARE late, et stricte, quid, II, 78. Postulantes alio nomine dicuntur *Advocati*, etc., *ib.* Consulens in loco privato non potest dici postulans, *ib.* Postulandi munus est publicum, atque honorificum, 79. Postulare, seu advocatum agere in judicio, possunt omnes, quibus id non reperitur interdictum, *ib.* Successu temporis istud est ad peritiam juris habentes, *ib.* Et quid hodie servetur ex recessibus Romani imperii, *ib.* Aliqui de jure communi prohibentur in totum postulare, *ib.* Aliqui pro aliis non possunt postulare, *ib.* Aliqui pro aliis non possunt postulare, bene tamen pro se ipsis, *ib.*, 80. Aliqui et pro se, et pro conjunctis personis postulare possunt, non vero pro aliis, *ib.* Postulare, seu agere advocatum ad lites, an possint clerici, *ib.* Vel monachi, alique religiosi, 81. Postulantium, seu advocatorum obligatio, quotuplex, 82. Vide supra *Advocatus*.

POSTULATIO, quid, et quotuplex, I, 303. Postulatio solemnis et non solemnis, quæ, *ib.* Differunt multipliciter, 304. Postulatio non solemnis fit dupliciter, *ib.* Et non tam est postulatio, quam electio, *ib.* Postulatio solemnis in quibus differat ab electione, *ib.* Postulatio innititur gratiæ, electio juri, 305. Postulatio dicitur *admitti*, electio *confirmari*; et cur, *ib.* Electio post publicatum scrutinium nequit revocari, bene tamen postulatio, *ib.* Etiam si hæc jam fuisset postulatio præsentata, 306. Limitatur hoc ultimum, *ib.* Ad postulationem, si concurrat cum electione, requiritur postulantium numerus duplo major, *ib.* Secus, si non concurrat cum electione, *ib.* Postulatio, et electio, quoad jus suffragandi æquiparantur, 307. Ad postulationem solemnem an necessario requiratur forma scrutini, 313. Quænam formæ postulandi a jure canonico sint specialiter reprobatae, *ib.* Quot vota sufficiant ad valorem electionis, quando hæc concurrat cum postulatione, 344. Postulatio, quo tempore sit præsentanda postulato, 314. Hujusque consensus præstandus, *ib.* Postulationem an superior teneatur admittere, vel hanc possit repellere absque illius injuria, *ib.* Et quid, si ejus admissionem exigat publica causa, 315. Habet tunc locum imploratio officii iudicis, *ib.*

POSTULATUS, an, et qua ratione possit consentire, I, 305, 314. Postulantes an possint revocare postulationem, 306. Postulatus non tenetur procurare admissionem suæ postulatio-

nis, 307. Postulare quinam possint, *ib.* Commissarius datus ad eligendum, potest postulare, *ib.* Procurator tamen datus ad prosequendam electionem, nequit prosequi postulationem, et quæ disparitas, *ib.* Qui præscripsit jus eligendi, etiam jus postulandi præscripsit, *ib.* Qui generatim sint postulandi, 308. Postulantes illum, qui potest eligi, nihil agunt, *ib.* In postulando semper defectus intervenit, et qualis, *ib.* Defectus, seu inhabilitas ex parte postulandi, alia indispensabilis, alia dispensabilis, et quæ, *ib.* Episcopi an debeant ad alium episcopatum postulari, vel eligi, 309. Et quid de episcopis titularibus, *ib.* Hi ad alium episcopatum sunt postulandi, non eligendi, *ib.* Cardinales S. R. E. an possint eligi in episcopum, vel debeant postulari, 311. Utrum abbates, alique clerici episcopis inferiores, ad aliam ecclesiam possint eligi, vel potius sint postulandi, 312. Quæ sint pænæ postulantium indignum, *ib.* Vel minorem viginti septem annis ad episcopatum, 313. In postulatione ad superiorem directam oportet omnes defectus exprimere, 308. Postulatus, an, et quomodo possit præstare consensum postulationi de se factæ, 314. Postulatus si intra mensem non explicet mentem suam, an incurrat pœnam aliquam, *ib.*

POTENTIUS ex duobus conjunctis, trahit ad se minus potens, II, 217.

POTEST quis per alium, quod potest facere per se ipsum. Hæc regula locum non habet in beneficiis, III, 417.

POTESTAS pontificalis, et imperatoria sunt distinctæ, se tamen mutuo adjuvare debent, II, 41. Potestas legislativa humana, quotuplex, 112. Est duplex alia ecclesiastica, alia civilis, *ib.* Hæc differunt ratione originis, *ib.* Ac ratione objecti, et finis, 113. Propriusque officiis, ac dignitatibus, *ib.* Potestas spiritualis, sive pontificalis, est diversa a temporali, seu imperiali, se tamen mutuo adjuvare debent, 114. Potestas legislativa civilis, unde proveniat, 112, 114. Potestatem condendi statuta pro suis subditis, quam habeant episcopi, et archiepiscopi, 117. Aut capitulum cathedrale, 121. Vel collegium cardinalium Sede papali vacante, 123. Aut ecclesiæ collegiatae, aliæque, 124. Potestas tam papalis, quam episcopalis a Deo; et quomodo, 118, 120. Potestas condendi leges datur in imperatore, 125. Et in regibus, ac quibusdam aliis, *ib.* Potestas publica, dicitur jurisdictio, 143. Potestatis publicæ actus, qui, *ib.* Potestas duplex potest distingui in Papa, nimirum absoluta, seu suprema, et ordinaria, II, 2, I, 197. Potestas episcopi generatim est duplex, nempe ordinis, et jurisdictionis. Vide supra *Episcopi potestas*. Potestatis sæcularis iudices, et ministri, in causa censurarum iudicium assumentes, vel se immiscentes, vel iudicem ecclesiasticum, aut alios propterea impediens, vexantes, etc., ipso facto sunt excommunicati, VI, 605. Potestatem ad sæcularem

qui recurrunt, praesertim in causa censurarum; et qui ad id consilium, vel favorem praestant, praesertim in causa censurarum, ipso facto sunt excommunicati, VI, 606. Sicut et qui recurrentem recipiunt, *ib.*

PRÆBENDA integra cui conceditur, non potest dimidia conferri, etiam volenti, VII, 125. Præbendæ nomine quid veniat et importetur, III, 463. Vide etiam *Beneficium ecclesiasticum*.

PRÆCEPTORES moderatores. Vide *Magistri*.

PRÆCEPTA juris sunt tria, quæ, I, 109. Cur hæc dicantur præcepta juris, *ib.* A præcepto simplici differt lex in pluribus, 111. Præceptum afficit personas, et cum eis extinguitur, *ib.* Præceptum simplex expirat post mortem præcipientis, *ib.*

PRÆDICARE non possunt regulares sine licentia vel benedictione episcopi, II, 23. Si prædicator errores, scandala, vel hæreses disseminaverit in populum, quomodo contra eum episcopus procedat, 23. Prædicare nec hæreticis, nec catholicis possunt laici, VI, 242.

PRÆDICATIO illius contemnitur, cujus vita non est bona, III, 395.

PRÆDIA rustica et urbana quæ, IV, 309. Prædio vendito, venditur etiam aquæductus ei inexistens, VII, 100.

PRÆDIO, si spoliatur, an, et quando sit restituendus, II, 397. Dominus ex intervallo prædionem non notorium spolians, potest a prædione conveniri interdicto *Unde vi*, 399. Facta tamen sibi restitutione, prædio ille simili interdicto obstrictus erit domino, *ib.*

PRÆFECTURA brevium quas dispensationes expedit, V, 590.

PRÆFICIENDI, seu promovendi ad ecclesias, prælaturas, aliaque beneficia et ministeria ecclesiastica, quibus qualitatibus pollere debeant, I, 481. Ex parte præficiendorum præsertim ad beneficia curata, requiritur debita scientia, morum honestas, et legitima ætas, *ib.* Si Papa rescribit pro non habente dictas qualitates, an, et quando talis sit instituendus in beneficio, *ib.* Quando ecclesia dispensative conceditur minorenni, debet ipsa interim non per laicos, sed clericos regi, *ib.* In præficiendis requiritur ulterius intentio status ecclesiastici; et quomodo, 482. Item carentia alterius beneficii incompatibilis, *ib.* Ac coelibatus, *ib.* Qualis ordo requiritur in præficiendis, *ib.* Ut quis rite præficiatur episcopatus, debet is saltem esse subdiaconus, etc., *ib.* Ac successive receptis aliis ordinibus, intra trimestre post obtentam confirmationem consecrari, *ib.* Præficiendi abbatibus, decanatus, aliisque dignitatibus curam animarum annexam habentibus, lebet esse, vel intra annum fieri presbyteri, *ib.* Præficiendus archidiaconatus, et ecclesiæ parochialis, etc., debet esse an fieri diaconus, seu presbyter intra annum, 183. Ut quis in cathedrali, vel collegiata sæculari, vel regulari ecclesia, vocem in capitulo habeat, requiritur ut sit subdiaconus, *ib.* Cano-

nicatus, et portiones ecclesiarum cathedralium, habent annexum ordinem sacrum, 484. Secus dicendum de canonicatibus ecclesiarum collegiatarum, *ib.* Præficiendi vel jam habeant ordinem requisitum, vel sint in ea ætate, ut infra tempus a jure statutum ordinari valeant, *ib.* Neque hodie circa talem ætatem potest episcopus dispensare, ut antiquitus, *ib.* Contra præficiendos, seu clericos beneficiarios, quæ pœnæ sint statuta, si non recipiant ordines a jure statutos, 484.

PRÆJUDICIUM grave ad impediendum monasterium quid, et quomodo probetur, V, 210.

PRÆLATUS, praesertim regularis, an possit agere, vel conveniri super rebus ecclesiæ, aut monasterii, absque consensu capituli; et e contra, II, 194. Bona ecclesiarum quandoque sunt communia inter prælatum et capitulum, seu conventum; quandoque discreta, *ib.* Gesta per solum capitulum possunt ratificari a prælato, si ita expedire viderit, 196. Vide supra *Capitulum*. Prælati confessio utrum præjudicet ecclesiæ, 481. Vide supra *Confessio prælati*. Prælati an possit esse testis ecclesiæ suæ, III, 8. Vide supra *Clerici an possint esse testes*. Prælati mala fides, an noceat ecclesiæ, vel capitulo habenti bonam fidem, ne præscribere possit, 238. Prælati certo sciens, rem esse alienam, tenetur purgare conscientiam suam, remque suo domino restituere, *ib.* Quomodo tunc prælati possit restituere rem alienam, *ib.* Prælati in quibus indigeat consensu, vel consilio capituli. Vide *Consensus*, et *Consilium*. Prælati potest causam ecclesiæ meliorare, non vero deteriorare, VII, 168. Nisi consensu capituli: vel per delictum omissionis, 169. Propter prælati delictum monasterium interdicto subicitur, *ib.*

Prælati delictum non debet in monasterii detrimentum redundare, I, 103. Prælatorum negligentia, quid, et qualiter supplenda, 424. Vide supra *Negligentia*. Prælati ecclesiarum tenentur ad corrigendos subditorum excessus diligenter intendere, 430. Quid juris, si inferiores prælati negligant justitiam administrare, *ib.* Omissa per negligentiam prælatorum ordinarie supplentur per superiores, *ib.* Prælati inferiores non possunt dare litteras dimissorias subditis sæcularibus, 459. Et revocata sunt quoad hoc omnia privilegia, etc., *ib.* Quid de prælati non existentibus intra fines alicujus diocesis, *ib.* Prælati regulares possunt concedere suis subditis regularibus litteras dimissorias ad ordines, 460. Vide supra *Dimissoria littera*. Prælati regulares an habeant potestatem dispensandi in interstitiis respectu suorum religiosorum, 465. Prælati regulares majores habent jurisdictionem quasi episcopalem, VI, 317. Et eandem potestatem in suos subditos, quam episcopi in suos diocesanos, *ib.* Possuntque suos subditos ab omnibus, etiam bullæ Cœnæ, casibus absolvere, *ib.* An, et quando subditos clericos verberibus castigare possint, 466. Prælati nequeunt vicem, seu jurisdictionem suam

pro censu annuo committere alteri, 219. Redditus tamen ecclesiæ locare possunt, *ib.* Prælati ecclesiastici repudiando hæreditatem, vel legatum, cum damno ecclesiæ, tenentur ad restitutionem, VII, 140. Prælatorum, praesertim episcoporum, excessus, VI, 482. In specie contra privilegiatos regulares quinam, 483.

PRÆLATIONIS JUS in solvendis debitis. Vide *Solutionis ordo*.

PRÆMONSTRATENSIVM ordinis initium, V, 9. PRÆPARATORIA ad futuram administrationem, non prohibetur facere electus ante suam confirmationem, I, 322. Inter preparatoria ad electionem instituendam, quænam connumerentur, 325. Inter hæc existit vacatura ecclesiæ, etc., *ib.* Item honorifica sepultura mortui prælati, *ib.* Assignatio loci, et diei centæ ad electionem celebrandam, *ib.* Vocatum canonica vocatio, preces, supplicationesque Sede episcopali vacante indicenda celebratio missæ solemniss in ipso die electionis, *ib.* Et an hæc sit de essentia electionis, *ib.* Item determinatio formæ electionis, 326. Preparatoria judiciorum, quæ, II, 203. In preparatoriis judiciorum attenduntur consuetudines fori, ubi litigatur, 204.

PRÆSCRIPTIO, quomodo differat a consuetudine, V, 270. Præscriptio est odiosa, *ib.* Præscriptio fit cum damno unius, et lucro alterius; consuetudo cum aequali damno, vel lucro omnium, *ib.* Præscriptio quid, 226. Est triplex, 227. Videlicet præscriptio odiosa, *ib.* Præscriptio mere favorabilis, *ib.* Et præscriptio mixta; quæ, *ib.* Præscriptio primitiva est introducta per leges civiles, postmodum approbata per canones, *ib.* Et cur fuerit introducta, *ib.* Præscriptio est justa, et transfert rerum dominium nedum in foro externo, sed etiam in foro conscientia, 228. Conditiones ad præscriptionem requisita, quæ, *ib.* An ad eam etiam requiratur traditio rei, *ib.* Præscriptio immemorialis, quæ, 247. Præscriptio tantum temporis, cujus initii memoria non extat, est minor præscriptione centenaria, *ib.* Et quomodo ea probetur per testes, *ib.* Ad præscriptionem requiritur justus titulus, duplici de causa, *ib.*, 254. Primo ad purgandum vitium malæ fidei, quando jus commune resistit præscribenti, vel est præscriptio contra ipsum, 247. Secundo, ut præscriptio breviori, seu ordinario tempore compleatur, *ib.* Ad præscriptionem sufficit titulus putativus, seu coactus; nec requiritur verus, 248. Et quo sensu ille dicatur *justus titulus*, *ib.* Vide infra *Titulus*. An ad omnem prorsus præscriptionem requiratur titulus, 251. Non omnis præscriptio est contra jus commune, licet sit contra jus privati, *ib.* In materia præscriptionis ac tituli ad eam requisiti, non est differentia inter jus civile et canonicum, 252. Textus in cap. 1. de *Præscriptione*, in 6, procedit, quando jus commune fortiter resistit præscribenti, *ib.*

Præscriptio per defunctum bona fide inchoata, et necdum completa, continuatur in ejus hæredes

sicque ad eam sufficit titulus *Uxo hærede*, 249. Idque ampliatur ad successorem in beneficio, et ad legatarium, *ib.* Quando defunctus fuit possessor malæ fidei, hæres ejus immediatus nunquam præscribit rem illius, licet hanc bona fide habeat, et cur, *ib.* Et an saltem longissimo tempore possit præscribere rem a defuncto mala fide possessam, 250. Hanc hæres mediatas bona fide præscribit tempore ordinario, *ib.* Idem dicendum de donatario et emptore, *ib.* Ac successore in dignitate, beneficio, vel officio, *ib.* Hæres potest rem a defuncto mala fide possessam bene præscribere ex alio titulo, quam hæreditatis, 251. Præscriptio rerum tum mobilium, tum immobilium, quo tempore contra privatos compleatur, 252 et 253. Res immobiles privatorum inter presentes præscribuntur decennio, inter absentes viginti annis, 252. Præsentes, et absentes, qui in proposito dicantur, 253. Quid, si aliquis quibusdam annis fuit absens, quibusdam præsens, *ib.* Quanto tempore præscribantur jura servitutium, *ib.* Vide infra *Servitutium jura*. Quantum temporis requiratur ad præscribendas res immobiles contra ecclesias, monasteria, hospitalia, aliaque loca religiosa, et contra donationes ad pias causas, 255. Et an res mobiles ecclesiarum, etc., trienni possessione usucapiantur, *ib.* Contra Ecclesiam Romanam currit sola centenaria præscriptio, *ib.* Monasteria quædam, et ordines sunt privilegiati, ut majori quam quadraginta annorum præscriptione gaudeant, *ib.* Bona privata, et patrimonialia clericorum, præscribuntur tempore ordinario, *ib.* Actiones quo tempore extinguantur, seu quando præscribatur contra eas, 257. Vide supra *Actiones, quo tempore*. Præscriptio non procedit sine possessione, 258. Non plus præscriptum, quam possessum, *ib.* Præscribens decimas, non censetur præscripsisse decimas novalium, *ib.* Etiam in præscriptione contra servitutes, et actiones, requiritur aliqua possessio; et qualis, *ib.* Dicta de possessione procedunt etiam de quasi possessione, *ib.* Ad præscriptionem requiritur talis possessio ut quis rem proprio nomine possideat, 259. Ad eam inchoandam requiritur possessio naturalis, et civilis simul; ad continuandam sufficit sola civilis, *ib.* An etiam possessio civilis sufficiat ad inchoandam præscriptionem, *ib.*

Præscriptio quando dicatur non procedere, *ib.* Vel dormire, *ib.* Præscriptio in pluribus casibus dormit, *ib.* Nimirum, tempore hostilitatis; et qualiter, *ib.* Tempore pestis; et quomodo, 260. Præscriptio adversus ecclesiam vacantem dormit, *ib.* Idemque dicendum, si prælati sit lapsus in hæresim; vel sit excommunicatus, suspensus, aut captus ab hostibus, *ib.* Dormit præscriptio contra ecclesiam tempore prælati dilapidantis, *ib.* Et tempore schismatis contra Romanam Ecclesiam, *ib.* Item contra pupillum durante pupillari ætate, *ib.* Dormit præscriptio, cum quis de jure agere non potest; idque exemplificatur, *ib.* Generaliter non currit

prescriptio contra non valentem agere; et quomodo hæc regula sit intelligenda, *ib.* Prescriptio contra præceptum vel obedientiam superioris nil valet, V, 605. Prescriptio privilegiorum an, quomodo, et quo tempore fieri possit, VI, 531. Item, 532. Item, 535. Prescriptio an, et quando excuset a restitutione simoniace acceptorum, VI, 214. Prescriptio sine possessione non procedit, VII, 22 et 27. Ad præscriptionem quomodo requiratur bona fides, 25. Prescriptio triennis beneficii, 22, 23, et 24. Prescriptio semel interrupta, potest denuo inchoari, III, 264. Etiam si sit interrupta civiliter: et qua ratione, *ib.* Beneficium restitutionis in integrum competit in ecclesiis minoribus adversus præscriptionem contra eas completam, *ib.*

Præscriptionis nomen in jure sumitur dupliciter, III, 225. Nempe generatim, et magis proprie, *ib.* Ac prout est in fieri, et prout in facto esse, *ib.* Circa præscriptionem est observanda certa phrasid, et formula loquendi; et qualis, *ib.* Prescriptio an, et in quibus differt ab usucapione, 226. Vide infra *Usucapio*. Præscriptionem an impediatur error juris, 236. Ad præscriptionem legitimam requiritur bona fides, 234. Et quidem toto illo tempore, quo currit præscriptio, *ib.* Secus, ubi post præscriptionem jam completam supervenit notitia rei alienæ, *ib.* Spectato jure civili olim ad præscriptionem sufficiebat bona fides ab initio, *ib.* Istud de jure canonico est correctum; et cur, *ib.* Solvitur instantia, 235. Dubitans, num res sit sua, necne, an possit præscribere, *ib.* Stante tali dubio nequit inchoari præscriptio, *ib.* Quod si dubium post præscriptionem bona fides ceptam superveniat, non interruptit præscriptionem, *ib.* Ad præscriptionem requiritur bona fides, tam theologice, quam juridice, 237. Limitatur istud in certis casibus, *ib.* Inculcata ignorantia juris sufficit ad triennio præscribendos fructus ex re alterius perceptos, *ib.* Differentia inter præscriptionem, et fructuum acquisitionem, interveniente juris errore, quæ, *ib.* Vide supra *Juris ignorantia*. Præscriptionem interrupti, quid, 261. Præscriptionis interruptio duplex, naturalis et civilis, quæ, *ib.* Differunt in effectu; et qualiter, *ib.* Quibus modis interruptatur præscriptio civiliter, *ib.* Prescriptio alia mere favorabilis, alia odiosa, alia mixta, *ib.* Prescriptio mere favorabilis, puta usucapio, non interruptitur per litem contestationem, 262. In usucapione dies ultima incepta, habetur pro completa: secus in aliis præscriptionibus, *ib.* Prescriptio mixta, interruptitur per litem contestationem; præscriptio odiosa vero per solam citationem: et ratio disparitatis, *ib.* Prescriptio mixta an interruptatur per quamcumque litem contestationem, vel ulterius requiratur animus prosequendi litem, 263. Prescriptio interruptitur civiliter adeundo judicem, eique libellum offerendo contra absentem, etc., *ib.* Item, per sacrum oraculum, *ib.* An etiam interruptatur

per denuntiationem extra judicium factam, *ib.* Præscriptionem odiosam interruptit citatio, II, 269. Præscriptiones longi temporis interruptuntur per litem contestationem, 285. Præscriptionem firmat temporis lapsus, VII, 53.

PRÆSCRIBERE an subditi possint exemptionem ab obedientia superioris, aut contra visitationem ratione hujus debitam, 232. Nemo potest præscribere contra obedientiam et visitationem extinctivæ, bene tamen translativæ; idque declaratur, 233. Subditus manens subditus, nequit in totum præscribere exemptionem a reverentia episcopo debita; bene tamen ex parte, *ib.* Abbas exemptus potest præscribere contra episcopum certam parochiam, 234. Præscribere an possit dubitans, num res sit sua, necne, 235. Vide supra *Dubitans*. Mala fides prælati an noceat ecclesiæ, vel capitulo habenti bonam fidem, adeo ut istud præscribere nequeat, 238. Præscribi quæ res generatim possint, vel non possint, 229. In jure dicuntur quædam præscribi non posse dupliciter, et quomodo, *ib.* Furtivæ res præscribi non possunt: et in quo sensu, *ib.* Fiscus res usucapi non possunt: et quando secus, *ib.* Liber homo usucapi non potest, bene tamen servus præscribere libertatem contra dominum, *ib.* Res publicæ usibus deputatæ, v. g. forum, platea, pons, etc., nec in totum, nec in partem præscribi possunt: et cur, *ib.* Res sacræ, jura spiritualia, etc., nullo tempore a laicis præscribi possunt, 230. Dummodo excipiantur decimæ olim laicis in feudum concessæ; ac jus patronatus, *ib.* Bene tamen a clericis, et aliis personis ecclesiasticis, possunt res sacræ præscribi, *ib.* Num etiam beneficium ecclesiasticum quoad titulum præscribi valeat, *ib.* Res indivisim communes pluribus ab aliquo eorum præscribi non possunt, *ib.* Sicut nec precarium, commodatum, pignus, etc., *ib.* Præscribi etiam nequeunt res meræ facultatis, seu gratitæ voluntatis, 231. Idque exemplificatur, *ib.* Ac limitatur, *ib.* Limites provinciarum, diocesium, parochiarum, etc., præscribi non possunt ullo tempore, *ib.* Secus dicendum de limitibus prædiorum, privata auctoritate constitutis, *ib.* Ac de limitibus provinciarum, diocesium, parochiarum, si de ipsorum certa ordinatione ecclesiastica non constet, *ib.* Reservata principi in signum supremi domini, præscriptione non tolluntur, *ib.* Contra ætatem pupillarem non currit præscriptio, unde res pupillaris non potest præscribi, *ib.* Nequit præscribi fundus dotalis, 232. Ubi a lege, aut canone prohibetur alienatio alieni rei, an etiam intelligatur prohibita ipsius usucapio, *ib.*

PRÆSENTATIO, quid, I, 319. Potest fieri per litteras, *ib.* Multiplex differentia inter præsentationem, et electionem, *ib.* Præsentatio patroni ecclesiastici habet vim electionis, II, 458. Præsentatio a quo, circa quos, quando et quomodo fieri possit ac debeat, V, 125. Præsentatio competit patrono, *ib.* Limitatur in ecclesia conven-

tuali, ubi est electio prælati, *ib.* Beneficium patronatum sine consensu patroni libere conferre nemo potest, *ib.* Collatio tamen valet, nisi patronus contradicat, *ib.* Patronus debet præsentare, *ib.* Non potest seipsum præsentare, *ib.* Bene tamen acceptare collationem sibi factam, et rogare, ut eidem fiat, *ib.* Si plures sunt patroni, possunt unum ex seipsis præsentare, *ib.* Item filium aut consanguineum, *ib.* Ad beneficium curatum debet præsentari dignior non tamen a patrono ecclesiastico, 127. Sed etiam laici, *ib.* Præsentatio digni omisso digniori est valida, sed non licita, 128. Ad beneficium simplex vero etiam est licita, *ib.* Patronus ecclesiasticus scienter præsentans indignum, ea vice privatur jure præsentandi, *ib.* Secus si ignoranter, *ib.* Patronus laicus scienter præsentans indignum, an privetur jure præsentandi, *ib.* et 129. Si communitati competit jus præsentandi, requiritur, ut omnes citentur, et præsentatus habeat majora, 130. Si pluribus ut singulis competit jus præsentandi, sufficiunt plura vota respectu aliorum præsentatorum, *ib.* Quid juris, si plures a pluribus præsentati in votis sint pares, *ib.* Si plures æque digni præsentantur ab eodem patrono, potest episcopus instituere quem vult, 132. Si non sunt æqualiter digni, tenetur instituere digniorem, 133. Præsentatio quando fieri debeat, *ib.* Quis præsentet, si patronus est impubes, aut filiusfamilias, 119. Præsentatio quando devolvatur ad episcopum, V, 123.

PRÆSENTANDI jus, VII, 70.

PRÆSENTES quando censentur canonici, qui absunt, III, 457.

PRÆSENTIA DEI, repletur absentia litigatoris, II, 432. Præsentia parochi et testium requiritur ad valorem matrimonii, V, 403. Non quidem de jure antiquo, *ib.* Sed novo, *ib.* Alterutius sponsi, 404. De parochi proprii licentia potest quisvis alius assistere, *ib.* Intelligitur tamen parochus domicilii habitationis, et non originis, *ib.* Quinam habere dicantur domicilium habitationis vel originis, 405. Proprius parochus sponzorum etiam in aliena parochia valide assistit matrimonio parochianorum, *ib.* Etiam licite, 406. Saltem de jure communi, secus de speciali diocesium, *ib.* Doctrina practica ad propositum, *ib.* Parochus non necessario debet esse sacerdos, 407. Nisi ex delegatione assistat, *ib.* Valide non item licite matrimonio assistit parochus, cui administratio sacramentorum, et assistentia fuit prohibita, *ib.* Idem est de parochio irregulari, suspensio aut excommunicato, 408. Etiam parochus per errorem communem putativus valide assistit, *ib.* Nisi sit intrusus, 409. Contraria opinio est probabilis, *ib.* Ulterior doctrina de assistentia parochi putativi, *ib.* Assistendi matrimonio potestas dari potest, tam ab ordinario, quam a parochio, *ib.* Alteri sacerdoti tamen, *ib.* Etsi non curatus, *ib.* Idque, verbo et scripto, generaliter vel specialiter, 410. Vagorum parochus quis sit et quomodo matrimonio vagorum assistere possit, *ib.*

Sine licentia ordinarii valide assistit vagorum matrimonio, 411. Non tamen licite, *ib.* Præsentia æstium qualis requiratur ad valorem matrimonii, 413. Requiritur et sufficiunt duo testes, *ib.* Etiam infames, impuberes, consanguinei, *ib.* Debet esse præsentia moralis parochi, et testium, 414. Et quidem simultanea, *ib.* Nihil tamen refert, etsi dolo adducti, aut vi detenti, vel casu præsentati sint, *ib.* Dummodo formaliter fuerint adhibiti, 415. Seu requisiti, *ib.* Contrahentes in præsentia parochi et testium dolo, vel vi præsentium, peccant graviter, 416. Nisi gravis necessitas, vel urgens causa aliud suadeat, *ib.*

Præsentia parochi et testium ad matrimonium an requiratur, ubi concilium Tridentinum non est promulgatum vel receptum, V, 416. Non requiritur ubi non est promulgatum Tridentinum, 417. Debet esse promulgatum in parochia, ut ibi obliget, *ib.* Valide contrahitur in tali loco sine præsentia parochi et testium, *ib.* Non item licite, *ib.* Idem dic de illis, qui e loco recepti Tridentini venientes cum incola loci, ubi non est receptum, contrahunt, *ib.* Sicut etiam, si qui ad locum non recepti Tridentini veniunt animo ibidem verum vel quasi dominium figendi, *ib.* Vel saltem alio fine, quam præcise contrahendi ibidem matrimonium, 418. E contra invalide contrahunt, qui solo fine ibi clandestine contrahendi, et brevi iterum revertendi pergunt, *ib.* Aliud est de vagis, 419. E loco non recepti concilii venientes non possunt sine parochio et testibus contrahere, *ib.* An et quomodo valeant matrimonia hæreticorum in locis, ubi Tridentinum non est promulgatum, 420. Præsentia, seu distributiones quotidianæ, an sint bona industrialia, IV, 364. Præsentia quid? et quid juris de eis. Vide *Distributiones quotidianæ*.

PRÆSENTIM dictio est implicativa, III, 373.

PRÆSTIMONIUM quid, III, 478. Ex sua institutione non habet servitium in Ecclesia, 479. An et quando sit beneficium, *ib.*

PRÆSUMITUR quis bonus, et idoneus, donec contrarium probetur, I, 475. Fallit hæc regula, ubi agitur de præjudicio tertii, *ib.* Et procedit potissimum quoad qualitates intrinsecas, non quoad extrinsecas, *ib.* Regula illa amplius declaratur, 476. Præsumitur omne maleficium esse factum malo animo, nisi probetur contrarium, 153 et 154. Ex præteritis præsumitur circa futura, 153. Etiam in malam partem, 154. *Semel malus, semper præsumitur esse malus, ib.* Emendatio criminosis præsumitur, si is per triennium ab improbe factis abstinuerit, *ib.* Ex præteritis præsumitur tripliciter; nempe circa præteritum, circa præsens, et circa futurum, *ib.* Similiter ex præteritis potest elici præsumptio tripliciter, *ib.* Præsumitur contra eum, qui subterfugit iudicium: et præsumitur pro illo qui se offert iudicio, *ib.* Qui ex duobus illatis unum duntaxat negat, alterum affirmare præsumitur: et quando, 155. Præsumitur vicinus scire ea, quæ sunt gesta